

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 25 listopada 2016 r.

Adam Bodnar

VII.564.34.2016.MM

Pan

Witold Kołodziejski

Przewodniczący Krajowej Rady
Radiofonii i Telewizji

Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9

01-015 Warszawa

W ostatnim czasie w telewizji publicznej przedstawiono krytyczne informacje dotyczące działalności wybranych organizacji pozarządowych. W materiałach tych, m.in. w reportażach: *Fundacje ze specjalną rekomendacją* z dnia 30 października 2016 r., *Pytania pozostają* z dnia 31 października 2016 r. oraz *Kolejne pytania o fundacje* z dnia 4 listopada 2016 r. opublikowanych w „Wiadomościach” TVP S.A., przedstawiono zarzuty, iż wskazane organizacje pozarządowe otrzymywały środki finansowe od organów samorządowych i centralnych. Wskazywano również na zaangażowanie w działalność wybranych organizacji pozarządowych osób publicznych, m.in. sędziów Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku. Jako budzące wątpliwości przedstawiano samo zaangażowanie niektórych osób w działalność takich organizacji społecznych. Wymienione reportaże odnosiły się do wielu uznanych i doświadczonych organizacji pozarządowych.

Zaistniała sytuacja może budzić poważne wątpliwości z punktu widzenia poszanowania konstytucyjnej wolności zrzeszania się wyrażonej w art. 58 Konstytucji RP i wydaje się nie sprzyjać budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, opartego m.in. na aktywności organizacji pozarządowych. Wzbudziło to także zaniepokojenie społeczeństwa obywatelskiego, czego przykładem jest List otwarty Ogólnopolskiej Federacji Organizacji

Pozarządowych z dnia 25 października 2016 r., skierowany m.in. w imieniu takich organizacji społecznych, jak Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” i Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Należy tutaj zwrócić uwagę, że działalność wszelkich organizacji pozarządowych stanowi realizację zasady pomocniczości wyrażonej w preambule Konstytucji RP. Zasada ta odnosi się do sfery stosunków między państwem a społeczeństwem i zakłada, że państwo – w odniesieniu do społeczeństwa, jak i poszczególnych obywateli, rodzin, grup pośrednich, stowarzyszeń czy przedsiębiorstw – nie powinno czynić ani więcej, ani mniej jak tylko wspomagać je w jego autonomii. **Jedną z podstawowych funkcji tej zasady jest ochrona podmiotów, którym już powierzono wykonywanie określonych zadań przed nieuzasadnioną interwencją ze strony organów państwowych.** Warto zwrócić uwagę, że organizacje pozarządowe tworzą w Polsce bardzo złożoną strukturę i podejmują się realizacji bardzo różnorodnych zadań, w tym także zadań o charakterze publicznym. Fundacje, które stały się przedmiotem materiałów opublikowanych przez Telewizję Polską S.A., należą do niewielkiej grupy organizacji społecznych, które stawiają sobie za cel propagowanie demokratycznych postaw obywatelskich, ułatwianie dostępu do informacji publicznej i prowadzenie społecznej kontroli działalności organów publicznych (zob. wywiad red. Grzegorza Szymanika z Jakubem Wygnańskim: *Nie zepchniecie nas do morza*, opublikowany w „Gazecie Wyborczej” 14 listopada 2016 r.). Ta swoista działalność strażnicza wykonywana względem organów władzy publicznej ma niezwykle istotne znaczenie dla trwałości i upowszechniania standardów demokratycznych. Stąd też wszelkiego rodzaju interwencje organów władzy publicznej dotyczące swobody działalności tego rodzaju organizacji powinny być podejmowane ze szczególną ostrożnością.

Zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 4 (przepis zawarty w rozdziale 4 „Publiczna radiofonia i telewizja”) ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2016 r., poz. 639; dalej jako: ustawa o RTV), „programy i inne usługi publicznej radiofonii i telewizji powinny umożliwiać obywatelom i ich organizacjom uczestniczenie w życiu publicznym poprzez prezentowanie zróżnicowanych poglądów i stanowisk oraz wykonywanie prawa do kontroli i krytyki społecznej”.

Tymczasem, na co należy zwrócić uwagę, w materiałach opublikowanych przez Telewizję Publiczną S.A. nie podano szeregu podstawowych informacji dotyczących prawnych podstaw funkcjonowania organizacji pozarządowych, które pozwalają w pełni zrozumieć opisywane wyżej zjawiska. Budzi to poważne wątpliwości z punktu widzenia rzetelności dziennikarskiej, bezstronności i wyważenia, które to cechy obligatoryjnie charakteryzować powinny misję publiczną publicznej radiofonii i telewizji (art. 21 ust. 1 ustawy o RTV). Przede wszystkim nie wskazano, że pieniądze pochodzące ze środków publicznych – w tym ze środków finansowych jednostek samorządu terytorialnego – były przekazywane fundacjom na **realizację określonych zadań publicznych** w ramach **otwartych konkursów** zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817). We wskazanych reportażach telewizyjnych nie podniesiono natomiast zarzutów niewłaściwego przeprowadzenia konkursów, w których wymienione fundacje otrzymałyby dofinansowanie. Warto również wskazać, że szereg podanych przez Telewizję Publiczną S.A. informacji ma charakter jawny i są one publicznie dostępne w Krajowym Rejestrze Sądowym, a często także na stronach internetowych poszczególnych fundacji i organizacji. Sugestia, iż zasiadanie w zarządach poszczególnych organizacji społecznych wiąże się immanentnie z osiąganiem osobistych korzyści ze środków publicznych można ocenić jako naruszenie dóbr osobistych jednostki, a także ograniczanie szeregu konstytucyjnych praw i wolności, m.in. godności i prawa do ochrony informacji o sobie.

Nie bez znaczenia dla oceny wskazanych materiałów powinien być również fakt, że znaczna część organizacji pozarządowych, których dotyczy niniejsza sprawa, istnieje od wielu lat i podejmowała działania w okresach rządów różnych ugrupowań politycznych. Są więc to organizacje o dużym doświadczeniu, które brały istotny udział w budowaniu trzeciego sektora w Polsce.

Zwracam uprzejmie uwagę Pana Przewodniczącego, że zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy o RTV audycje lub inne przekazy nie mogą propagować działań sprzecznych z prawem, z polską racją stanu oraz postaw i poglądów sprzecznych z moralnością i **dobrem społecznym**. W mojej ocenie treści dyskredytujące działalność organizacji pozarządowych bez podania wyraźnie sformułowanych zarzutów można oceniać

jako **ograniczające społeczną aktywność, a tym samym jako sprzeczne z dobrem społecznym.**

Zgodnie z art. 10 ustawy o RTV Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji jest wyposażony w szereg kompetencji umożliwiających mu przeciwdziałanie niewłaściwym działaniom dostawców usług medialnych. Może on m. in. żądać przedstawienia materiałów, dokumentów i udzielenia wyjaśnień w zakresie niezbędnym dla kontroli zgodności działania dostawcy usług medialnych z przepisami ustawy, warunkami koncesji lub wiążącymi go aktami samoregulacji, a także może wezwać dostawcę usługi medialnej do zaniechania działań w zakresie dostarczania usług medialnych, jeżeli naruszają one przepisy ustawy, uchwały Krajowej Rady lub warunki koncesji.

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o przedstawienie wyjaśnień w niniejszej sprawie i poinformowanie mnie, czy rozważa Pan podjęcie działań, o których mowa w art. 10 ustawy o RTV, bądź czy takie działania już zostały podjęte.

Podpis na oryginale